

رسالة محمد

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش:
مدیریت ورزشی

عنوان:
بررسی نقش اکوتوریسم در توسعه جذب توریسم ورزشی از دیدگاه مدیران ورزشی و
گردشگری کشور

استاد راهنما:
دکتر محمدرضا اسمعیلی

استاد مشاور:
دکتر اکبر آفرینش خاکی

پژوهشگر:
رحیم جنت نیا

تابستان ۱۳۹۰

ISLAMIC AZAD UNIVERSITY

Central Tehran Branch

Faculty of Physical Education and Sport Science

"M.A" Thesis

Sport management

Subject:

**Analasis of the Role of Ecotourism of Ecotourism in Development of
Sport Tourism Attraction from the view of Sport Managers and
Tourism Managers of the Country**

Advisor:

Dr. MohammadReza Esmaeili

Consulting Advisor:

Dr. Akbar Afrinesh Khaki

By:

Rahim Jannatnia

Summer 2011

تقدیر و تشکر:

از کلیه اساتید گروه مدیریت دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی تهران مرکز که در این تحقیق ما را یاری فرمودند.

تقديم به:

همسر و فرزند دلبندم ايليا

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات طرح
۳	۱-۱ مقدمه: .....
۵	۲-۱ بیان مسئله .....
۸	۳-۱ اهداف .....
۹	۴-۱ ضرورت و اهمیت تحقیق .....
	فصل دوم: مطالعات نظری
۱۲	۱-۲ مقدمه .....
۱۳	۲-۲ تعاریف اکوتوریسم .....
۱۴	۳-۲ دیدگاه محققان و متخصصان در مورد گردشگری ورزشی: (ادبی فیروزجاوه ۱۳۸۵) .....
۱۸	۴-۲ گردشگری ماجراجویانه .....
۱۹	۵-۲ جایگاه گردشگری ورزشی در جهان .....
۲۰	۶-۲ تاریخچه تشکیل گردشگری ورزشی در ایران .....
۲۱	۷-۲ تاریخچه ی اکوتوریسم .....
۲۱	۷-۲ اکوتوریسم و معیارها .....
۲۳	۱-۷-۲ انتقادات وارد بر تعاریف مربوط به اکوتوریسم .....
۲۴	۲-۷-۲ اثرات اجتماعی منفی حاصل از اکوتوریسم .....
۲۶	۳-۷-۲ اثرات مستقیم محیطی .....
۲۷	۴-۷-۲ خطرات محیطی .....
۳۰	۸-۲ عدم مدیریت صحیح سایت های اکوتوریسم .....
۳۰	۱-۸-۲ ارتقا و بهبود در برداشت پایدار .....
۳۳	۹-۲ ویژگیهای اکوتوریسم .....
۳۳	۱۰-۲ اکوتوریسم در جهان .....
۳۴	۱۱-۲ اکوتوریسم در ایران .....
۳۵	۱۲-۲ نیمرخ بازار اکوتوریسم .....
۳۶	۱۳-۲ فرهنگ طبیعت گردی در ایران .....
۳۷	۱۴-۲ راهکارهای علمی اکوتوریسم .....
۳۸	۱۵-۲ بیانیه اسلو پیرامون اکوتوریسم .....
۴۳	۲۱-۲ بررسی تحقیقات انجام گرفته .....
	فصل سوم: روش شناسی تحقیق
۴۸	۱-۳ روش تحقیق .....
	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق
۵۱	۱-۴ مقدمه .....
۶۸	۲-۴ تحلیل داده ها .....
۶۸	۳-۴ نقش طبیعت گری در توسعه توریسم ورزشی .....
۷۲	۴-۴ نقش اکوتوریسم در بهبود وضعیت اقتصادی مردم منطقه .....
۷۶	۵-۴ نقش دولتمردان در توسعه صنعت توریسم .....

۷۹	۶-۴ نقش برنامه ریزی صحیح در جذب توریسم
۸۳	۷-۴ نقش توریسم ورزشی در توسعه گردشگری
۸۶	۸-۴ نقش شاخص های طبیعت گردی در توسعه گردشگری
۹۰	۸-۴ نقش موانع در توسعه طبیعت گردی
۹۵	۹-۴ دیدگاه مدیران در خصوص تاثیر اکوتوریسم بر جذب توریسم ورزشی
	فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۰۱	۱-۵ مقدمه
۱۰۲	۲-۵ بحث و نتیجه گیری
۱۰۶	۳-۵ پیشنهادات
۱۰۶	۴-۵ محدودیتهای تحقیق
۱۰۷	ضمیمه
۱۱۰	منابع
۱۱۲	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۵۱	جدول ۴- ۱
۵۲	جدول ۴- ۲
۵۳	جدول ۴- ۳
۵۴	جدول ۴- ۴
۵۵	جدول ۴- ۵
۵۶	جدول ۴- ۶
۵۶	جدول ۴- ۷
۵۷	جدول ۴- ۸
۵۸	جدول ۴- ۹
۵۸	جدول ۴- ۱۰
۵۹	جدول ۴- ۱۱
۵۹	جدول ۴- ۱۲
۶۰	جدول ۴- ۱۳
۶۰	جدول ۴- ۱۴
۶۱	جدول ۴- ۱۵
۶۱	جدول ۴- ۱۶
۶۲	جدول ۴- ۱۷
۶۲	جدول ۴- ۱۸
۶۳	جدول ۴- ۱۹
۶۳	جدول ۴- ۲۰
۶۴	جدول ۴- ۲۱
۶۴	جدول ۴- ۲۲
۶۵	جدول ۴- ۲۳
۶۵	جدول ۴- ۲۴
۶۶	جدول ۴- ۲۵
۶۶	جدول ۴- ۲۶
۶۷	جدول ۴- ۲۷
۶۷	جدول ۴- ۲۸
۶۸	جدول ۴- ۲۹
۶۹	جدول ۴- ۳۰
۷۱	جدول ۴- ۳۱
۷۱	جدول ۴- ۳۲
۷۲	جدول ۴- ۳۳
۷۲	جدول ۴- ۳۴
۷۴	جدول ۴- ۳۵
۷۴	جدول ۴- ۳۶
۷۵	جدول ۴- ۳۷
۷۵	جدول ۴- ۳۸

٧٦	جدول ٤- ٣٩
٧٧	جدول ٤- ٤٠
٧٨	جدول ٤- ٤١
٧٨	جدول ٤- ٤٢
٧٩	جدول ٤- ٤٣
٧٩	جدول ٤- ٤٤
٨١	جدول ٤- ٤٥
٨١	جدول ٤- ٤٦
٨٢	جدول ٤- ٤٧
٨٢	جدول ٤- ٤٨
٨٣	جدول ٤- ٤٩
٨٤	جدول ٤- ٥٠
٨٤	جدول ٤- ٥١
٨٥	جدول ٤- ٥٢
٨٥	جدول ٤- ٥٣
٨٦	جدول ٤- ٥٤
٨٧	جدول ٤- ٥٥
٨٨	جدول ٤- ٥٦
٨٨	جدول ٤- ٥٧
٨٩	جدول ٤- ٥٨
٨٩	جدول ٤- ٥٩
٩٠	جدول ٤- ٦٠
٩١	جدول ٤- ٦١
٩٢	جدول ٤- ٦٢
٩٣	جدول ٤- ٦٣
٩٣	جدول ٤- ٦٤
٩٤	جدول ٤- ٦٥
٩٥	جدول ٤- ٦٦
٩٦	جدول ٤- ٦٧
٩٧	جدول ٤- ٦٨
٩٨	جدول ٤- ٦٩
٩٨	جدول ٤- ٧٠
٩٩	جدول ٤- ٧١

فهرست شکلها

صفحه	عنوان
۷	فصل اول شکل ۱- ۱
۵۱	فصل چهارم شکل ۴- ۱
۵۲	شکل ۴- ۲
۵۳	شکل ۴- ۳
۵۴	شکل ۴- ۴
۵۵	شکل ۴- ۵
۵۷	شکل ۴- ۶

فصل اول

مقدمه و معرفی

۱-۱ مقدمه:

کشور ایران به لحاظ جاذبه های جهانگردی یکی از ده کشور اول جهان محسوب می شود. اما درآمد حاصل از جهانگردی برای کشور بسیار اندک است. ضرورت افزایش درآمدهای عمومی کشور و کاهش وابستگی اقتصاد کشور به درآمد حاصل از فروش نفت، ایجاب می کند استفاده از ظرفیتهای زیستی کشور و صنعت جهانگردی بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. ارزش مصرفی تنوع زیستی به صورت مستقیم از طریق توریسم انگیزه مهمی را برای حفاظت از تنوع زیستی بخصوص در کشورهای در حال توسعه ایجاد نموده است. از آنجا که رشد کمی فقر و گرسنگی و ارتقاء فرصتهای اقتصادی و اشتغال در دستور کار اصول توسعه پایدار و اهداف توسعه هزاره می باشد، لذا بی مناسبت نیست به سر فصل های گردشگری و تنوع زیستی و برنامه های اهداف هزاره پرداخته شود.

امروزه یکی از انواع جهانگردی که بسیار مورد علاقه مردم دنیا واقع شده، توریسم ورزشی است. انواع مسابقات جهانی، ملی، المپیک و... که هر ساله در یک کشور برگزار می گردد و با استقبال فراوان مواجه می شود، خود نمونه گویای این علاقه است. علاوه بر این مسابقات بین المللی که در دوره خاص و محدود زمانی و مکانی برگزار می شود، برخی کشورها با توجه به پتانسیل های موجود، اقدام به ایجاد مراکز ورزشی با محوریت یک یا چند رشته می نمایند. "و یا کشورهایی که به لحاظ شرایط اقلیمی مناسب، ورزشهایی نظیر اسکی، هاکی و نظایر آنها را با ایجاد زیر ساخت های مناسب راه اندازی و به جذب توریسم ورزشی می پردازند. شاید بهترین نمونه از این دست کشورهای کوهستانی اروپای مرکزی و بخصوص اتریش باشد." (علمدار ۱۳۸۸)

به این ترتیب هر کشوری با توجه به موقعیت جغرافیایی و بالتبع آن شرایط آب و هوایی خاص خود می تواند محل و ارائه یک یا چند نوع خدمات ورزشی باشد و به دنبال آن خدمات مسافرتی و جهانگردی باشد.

منابع طبیعی همگی می توانند منبع توسعه ورزش باشند. در سالیان اخیر، ویژگیهای مختلف و متنوع زمین، هوا و آب باعث ایجاد تعاریف تازه ای از تجارب ورزشی و حتی ایجاد ورزشهای جدید یا توسعه ورزشهای باستانی شده است. با توجه به اینکه جاذبه های جغرافیایی و فیزیکی گوناگون یافت می شوند که تسخیر پذیرند و آدمی نیز ذاتا تمایل به بالا رفتن، به عمق رفتن و سریع رفتن دارد، اشکال مختلفی از ورزش پدید می آیند که اغلب بر پایه گردشگری اند.

از جمله نمونه های عالی در این زمینه ، اسکی در شیب زیاد است که در میان کسانی که به اسکی به عنوان فعالیت چالشی می نگرند، رشد یافته است. (مجتبوی ۱۳۸۷)

تا دهه ۸۰ میلادی دوچرخه سواری محدود به زمین هایی می شد که ویژه دوچرخه سواران بود. با ظهور نوع جدید دوچرخه (دوچرخه کوهستان) این ورزش نیز با تنوع و گستردگی بیش تری مواجه شد.

وجود جریان هوای گرم از پایین به بالا اساس بسیاری از ورزشهای هوایی است. مکانهایی که دارای مقدار بیشتری از این جریان هستند، برای اینگونه از ورزشها مناسب اند. گردشگران و علاقه مندان صدها و هزاران کیلومتر بر روی زمین به جستجو می پردازند تا مناسب ترین مکان را بیابند. اکنون ورزشهای هوایی نیز از جمله این ورزشها به شمار می روند که به عنوان یک پدیده گردشگری، سبب گسترش ورزش می شوند.

در مبحث گردشگری، جاذبه و جلوه های طبیعی از ارزشی دوچندان برخوردارند و از این جهات یکی از مهمترین اشکال آن اکوتوریسم را شکل می دهند. اصلی ترین فعالیت توریسم بر پایه طبیعت می باشد که بنا به تعریف، سفری است مسئولانه به مناطق طبیعی که حافظ محیط زیست بوده و باعث بهبود کیفیت زندگی مردم محلی گردد. اکوتوریسم حداقل آسیب را به طبیعت و فرهنگ منطقه وارد می کند. "اهمیت توسعه اکوتوریسم زمانی نمایان می شود که بدانیم متوسط سفر ۵۰٪ اکوتوریست های جهان بین ۸ تا ۱۴ روز است و براساس آمارها هر اکوتوریست به طور متوسط بین پانصد تا هزار دلار درآمد ارزی به ارمغان می آورد" (سینایی ۱۳۸۰).

اگر این آمار با آمار حجم بالای توانمندی های اکوتوریستی ایران سنجیده شود، آنگاه پی می بریم که ایران قادر است تا چه حد ارز عاید کشور کند. به این ترتیب این پرسش هنوز باقی است که مواجه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با اکوتوریسم چگونه خواهد بود؟ به ویژه آنکه انبوه بناهای تاریخی تاحد زیادی بر گونه های دیگر گردشگری سایه افکنده است. یادمان نرود اکوتوریسم در صورت برنامه ریزی صحیح یک کاربری سازگار با طبیعت است که از لحاظ اقتصادی می تواند تاثیر مثبتی بر زندگی جوامع بومی داشته باشد.

این در حالی است که طبق ارزیابیها و آمارهای موجود هنوز این شاخه از توریسم در ایران به رشد مطلوب و بایسته خود نرسیده است و در این راه تبلیغات خوبی نیز وجود ندارد. "کشور پهناور ما با ویژگیهای طبیعی مناسب برای شیفتگان اکوتوریسم منطقه بسیار مستعد در زمینه

جذب گردشگران طبیعی در سطح بین المللی به شمار می آید. باید توجه داشته باشیم که صنعت اکوتوریسم علاوه بر پدید آوردن هزاران شغل تازه بهره برداری ناپایدار از عرصه منابع طبیعی کشور را به بهره برداری پایدار از منابع مزبور تبدیل می کند. (میری رامشه ۱۳۸۵)

۲-۱ بیان مسئله

با توجه به برنامه پنجساله چهارم که در آن مقرر شده است سالانه دو میلیون و پانصد هزار نفر گردشگر جذب ایران شوند و نیز در راستای تحقق آرمانهای کمیته بین المللی المپیک (IOC)^۱ و سازمان جهانی گردشگری (WOT)^۲ و نامگذاری سال ۲۰۰۴ میلادی با عنوان "سال گردشگری ورزشی" و سال ۲۰۰۵ با عنوان "سال ورزش" توسط سازمان ملل متحد (UN)^۳ و نظر به اهمیت توسعه و ارتقای ورزش کشور، با یک برنامه ریزی دقیق و اصولی توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و همچنین سازمان تربیت بدنی و کمیته ملی المپیک و دیگر دستگاههای مسئول، می توان بخش عظیمی را از طریق گردشگری ورزشی جذب کشور کرد. (خیری ۱۳۸۸)

ایران به دلیل برخورداری از شرایط ویژه جغرافیایی و اقلیمی، توانایی پذیرایی از خیل عظیمی از ورزشکاران (کوهنوردان، دوچرخه سواران، بیابان گردان، قایق رانان و علاقه مندان به ورزش مفرح اسکی و همچنین مسابقات رالی خصوصا در کویر) را داراست.

گسترش صنعت اکو توریسم هر چند منافع بسیاری را برای نواحی توریستی به ارمغان می آورد، لیکن بدون برنامه ریزی و انجام تحقیقات علمی سبب پیامدهای منفی و پایدار در منابع اکولوژیک این مناطق خواهد شد.

با توجه به مطالب فوق، مقوله اکوتوریسم به عنوان راهکاری برای تامین منافع زیست-محیطی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی چه در سطح ملی و چه در سطح محلی مورد توجه قرار گرفته است. اکوتوریسم امروزه در کانون توجه تصمیم گیران و تصمیم سازان حوزه برنامه ریزی و امور اجرایی قرار گرفته است و بسیاری از کشورهای جهان با درایت و دوراندیشی و ساماندهی علمی، از امکانات بالقوه این بخش مهم از صنعت توریسم بهره قابل توجهی برده اند.

کریستالر نشان داد که گردشگری از مکان های مرکزی و متراکم صنعتی دوری می جوید و این که گردشگری به محیط های اطراف، چشم اندازهای انسان ساخت و... کشیده می شود، به

¹ - International

² - World Organization Tourism

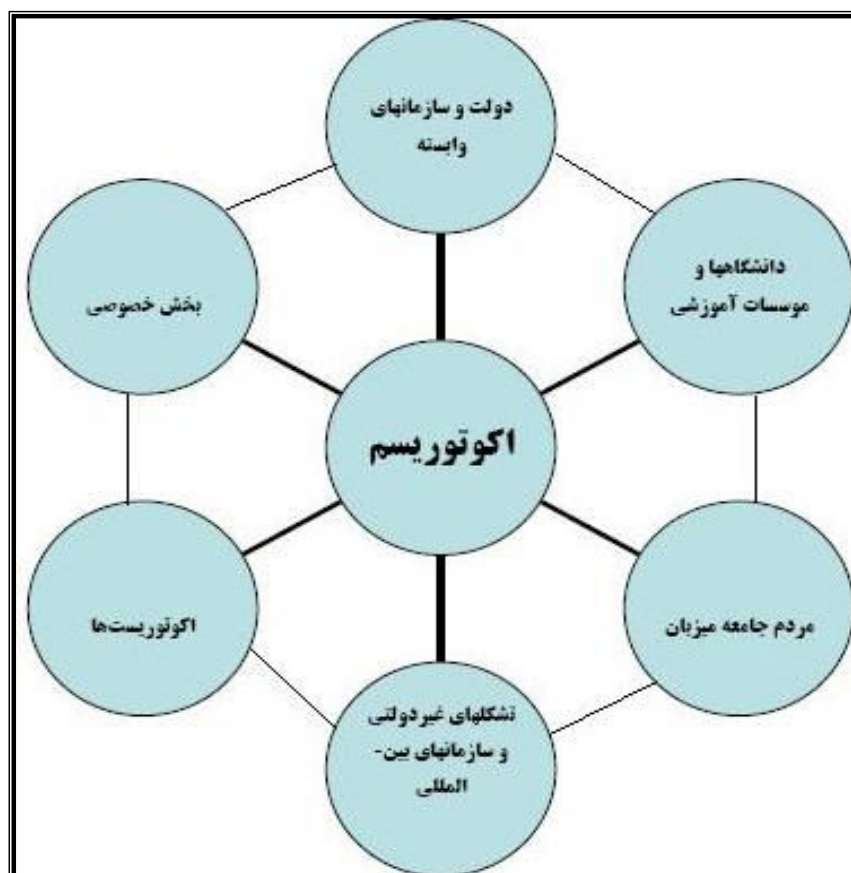
³ - United Nation

طوری که گردشگری به دنبال مکانی در روی بلندترین قله، در خلوت‌ترین جنگل‌ها و در امتداد سواحل دور می‌باشد. در تئوری مکان مرکزی کریستالر، گرایش زیادی به محیط‌های دور از مناظر آشنا و گرایش به مکان‌های دور دست وجود دارد.

بنابراین یکی از ویژگی‌های گردشگری در عصر پسامدرن این است که پول و گردشگر از مرکز به پیرامون حرکت می‌کند، یعنی جریان مداوم سرمایه و انسان از مرکز به پیرامون وجود دارد. هیچ رشته اقتصادی دیگر (صنعتی، خدماتی و کشاورزی) همانند صنعت توریسم، این همه انسان را از مراکز عمده سکونتی و شهرهای بزرگ به سوی مناطق دورافتاده کوهستانی، جنگلی، صحرایی، ساحلی، روستایی و کشورهای حاشیه‌ای به حرکت در نمی‌آورد. این خود نوعی ساختار شکنی است. البته بازخورد سرمایه و سود سرمایه از پیرامون به مرکز نیز به وجود می‌آید.

بر اساس آمارهای سازمان جهانی گردشگری (WOT)، رشد اکوتوریسم به عنوان یکی از شاخه‌های صنعت گردشگری چنان شتابان است که می‌توان این قرن را قرن اکوتوریسم نامید. به گزارش این سازمان در حالیکه رشد عمومی صنعت توریسم بین سالهای ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ بین ۴/۳ تا ۷/۶ درصد پیش‌بینی می‌شود، یافته‌های موجود بیانگر آن است که بیشترین قسمت از این رشد در بخش اکوتوریسم به وقوع خواهد پیوست و رشد این بخش ۱۰ تا ۳۰ درصد خواهد بود. در این شرایط، مقوله اکوتوریسم را به عنوان محور اصلی توریسم قرار دادن، از توجیه منطقی برخوردار است چرا که ایران یکی از ۱۰ کشور برخوردار از بیشترین تنوع اقلیمی در جهان و یکی از ذخیره‌گاه‌های مهم تنوع زیستی کره زمین به حساب می‌آید. کشور ما با توجه به موقعیت جغرافیایی و تنوع آب و هوایی، جاذبه‌های فراوانی برای توسعه اکوتوریسم دارد. غنای جاذبه‌های ایران باعث شده است که آن را «جهانی در یک مرز» بنامند. تنوع جاذبه‌های طبیعی اعم از ساحلی، جنگلی، دریایی، کوهستانی، دریاچه‌ای، کویری و بیابانی، حیات وحش و همچنین طیف متنوعی از آداب و رسوم و شیوه‌های معیشتی چندین هزار ساله منطبق با شرایط آب و هوایی به حساب می‌آیند. اما بر پایه آمارهای منتشر شده از سوی سازمان جهانی گردشگری، سهم ایران از ورود گردشگر بین‌المللی در سال ۲۰۰۴ به نسبت آمار گردشگران کل جهان در همین سال، رقم ناچیز ۲۱٪ درصد می‌باشد و درآمد ناشی از این میزان جذب گردشگر در سال مورد نظر به نسبت درآمدهای ناشی از صنعت گردشگری کل جهان در همان سال، رقم ۱۷٪ درصد بوده است". (سلطانی ۱۳۸۷)

"دولت و سازمانهای وابسته، بخش خصوصی (بازرگانان و سرمایه‌گذاران در صنعت توریسم)، تشکلهای غیردولتی و سازمانهای بین‌المللی، دانشگاهها و موسسات آموزشی، اکوتوریست‌ها و مردم جامعه میزبان عمدتترین فعالان و بازیگران در اکوتوریسم می‌باشند. این فعالان در کنش متقابل با یکدیگرند و اقدامات هر یک بر دیگری و بر اکوتوریسم اثر می‌گذارند. دولت به علت توانایی در وضع مقررات، تنظیم سیاستهای راهبردی و ایجاد زیرساختها، بخش خصوصی به دلیل سرمایه‌گذاری در ارائه کالاها و خدمات، تشکلهای غیردولتی و سازمانهای بین‌المللی بواسطه‌ی هماهنگی گروههای ذینفع، مردم جامعه میزبان به عنوان حافظان فرهنگ و محیط زیست خود از یک سو و جستجوی منافع اقتصادی از سوی دیگر و دانشگاهها و موسسات آموزشی به دلیل تامین نیازهای آموزشی و پژوهشی رده‌های شغلی مرتبط به توریسم و اکوتوریسم به نقش‌آفرینی در این عرصه می‌پردازند." (احمدی پور ۱۳۸۸)

شکل ۱- نقش آفرینی و ارتباط اکوتوریسم در جامعه

با توجه به اینکه "تا سال ۲۰۱۰ گردشگری ۱۱ درصد از تولید ناخالص داخلی دنیا، ۸ درصد از کل اشتغال زایی و ۵/۵ میلیون شغل جدید در هر سال ایجاد می‌کند." (مجتبوی ۱۳۸۷)

و نیز اهمیت و جایگاه ویژه گردشگری ورزشی که روز به روز در حال افزایش است، سهم ایران از این صنعت چقدر است؟ و نیز قطبهای اکوتوریستی ایران، به چه میزان می توانند در جذب گردشگران ورزشی نقش داشته باشند؟ و مهمتر از همه اینکه دیدگاه مسئولان و مدیران دستدر کار ورزش و گردشگری کشور راجع به مقوله جذب توریسم ورزشی چیست؟ بخصوص اینکه این جذب از طریق طبیعت گردی باشد. به هر حال اگر بدانیم همراهی دولتمردان در عملی شدن اهداف اکوتوریسم و توجه ایشان به توسعه صنعت توریسم چقدر می باشد، می توان برنامه ریزی بهتری برای فعالان گردشگری ورزشی ارائه نمود. از دیگر نکات مهم مسئله این تحقیق بررسی موانع و مشکلات جذب توریسم ورزشی از دیدگاه مدیران است. این که ابتدا مشکل را از دیدگاه ایشان بشناسیم و سپس به ارائه راهکارهای پیشنهادی بپردازیم. این مسئله بسیار مهمی است چرا که در همه مسائل شناخت صورت مسئله اگر بدرستی صورت پذیرد می توان در برنامه ریزی ها راهکارهای مناسبی متناسب با مشکل ارائه نمود.

۳-۱ اهداف

۱-۳-۱ هدف کلی

بررسی نقش اکوتوریسم در توسعه جذب توریسم ورزشی از دیدگاه مدیران گردشگری و مدیران ورزشی

۲-۳-۱ اهداف جزئی

۱. نقش طبیعت گردی در توسعه توریسم ورزشی، ارزآوری و بهبود وضعیت اقتصادی
۲. بررسی همراهی دولتمردان در عملی شدن اهداف اکوتوریسم و توجه در جهت توسعه صنعت توریسم
۳. ارائه برنامه و راهکارهای پیشنهادی به برنامه ریزان آگاه و دلسوز به طبیعت و کشور
۴. نقش شاخص های مختلف طبیعت گردی در توسعه گردشگری ایران
۵. بررسی موانع و راه کارهای توسعه طبیعت گردی در کشور
۶. بررسی دیدگاه مدیران ورزشی و گردشگری در خصوص میزان تاثیر اکوتوریسم بر جذب توریسم ورزشی

۴-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق

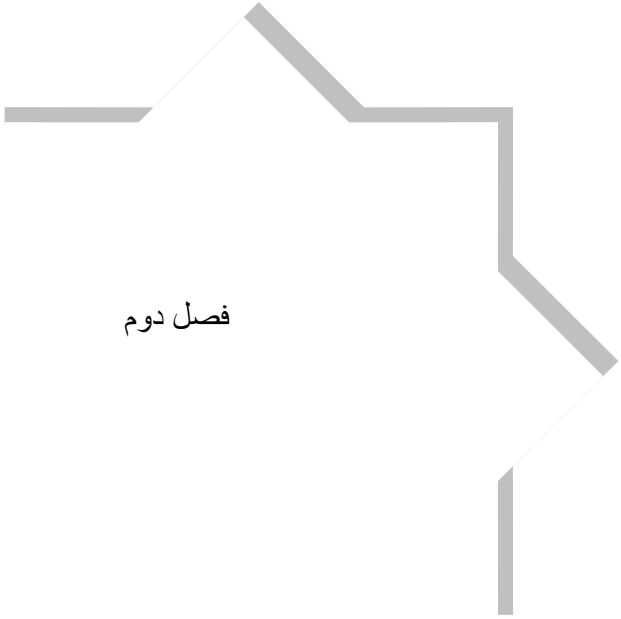
"بررسی جغرافیای طبیعی ایران و نیز امکان سنجی هر کدام از جاذبه های اکوتوریستی قابل سرمایه گذاری در کشور ما بیانگر آن است که اکوتوریسم در ایران منبع اقتصادی کم نظیر، خاص، بسیار متعدد، وابسته و رها شده به حال خود است." (باهنر ۱۳۸۰) مجموعه گسترده ای از منابع پراکنده، ثبت نشده و در بسیاری از موارد رو به قهقرا بودن، داشته های اکوتوریسم ایران را شکل می دهد. قطعاً موقعیت اکوتوریستی ایران در وهله نخست ناشی از شرایط توپوگرافی آن منطقه پرفشار جنب حاره است. به طور معمول انتظار می رود کشورهایی که در این حوزه پرفشار قرار دارند برخوردار از اقلیم خشک و نیمه خشک و چشم انداز زیستی ناشی از این پدیده اقلیمی باشند. " اما مجموعه ای از این عوامل تکنیکی که شامل چین خوردگیهای دوران اول و سوم زمین شناسی است موجب شده است ایران به یکی از بلند ترین فلاتهای دنیا تبدیل شود. در نتیجه عامل ارتفاع به شدت در تقابل با عامل عرض جغرافیایی عمل کرده و موجب شده است وضعیت طبیعی ایران تفاوتی بسیار با موقعیت آن در کره زمین داشته باشد" (شکرالله زاده ۱۳۸۱). " دو رشته کوه مرتفع البرز و زاگرس با دارا بودن بیش از ۳۰ قله مرتفع تر از بلندترین قله های اروپا و آمریکا در دل یک منطقه خشک و بیابانی مجموعه ای از چشم اندازهای کوهستانی و جنگلی با شرایط اقلیمی معتدل و حتی همراه با یخچالهای دائمی ایجاد کرده اند. این تنوع جغرافیایی زمین، زیست گونه های بسیار متفاوت گیاهی و جانوری را در ایران فراهم کرده است آنچنان که ایران یکی از پنج کشور بهره مند از تنوع زیستی کامل (داشتن چهار فصل و زیست گونه های اصلی گیاهی و جانوری) در جهان بشمار می آید و به جز آن وجود بزرگترین دریاچه جهان در شمال کشور، خط ساحلی هزارودویست کیلومتری با خلیج فارس، وجود پنجاه دریاچه در داخل کشور که از میان آنها هیجده دریاچه به عنوان یکی از پنجاه ونه ذخایر زیستی کره زمین شناخته شده است. جنگلهای انبوه شمال غرب مازندران آخرین بازمانده اینگونه جنگل در جهان بوده است و از این نظر جنگلهای باستانی به شمار می آیند. بیابانهای وسیع که در آنها اغلب مولفه های بیابانی از قبیل وزش بادهای، حجم ماسه های روان و گرمای هوا در بالاترین حد ثبت شده مناطق بیابانی جهان هستند و نیز طیف متنوعی از آداب و رسوم و شیوه های معیشتی چند هزار ساله منطبق با شرایط اقلیمی است که از آن جمله معیشت کوچ نشینی از دیگر داشته های اکوتوریسم در ایران به شمار می آید." (میری رامشه ۱۳۸۵)

به طور کلی ورزشهایی که به منابع و جاذبه های جغرافیایی وابسته اند، مهمترین بخش توجه در گردشگری ورزشی به شمار میروند، چرا که در این گونه ورزشها، شرکت کنندگان مجبورند به محلی غیر از محل زندگی خود سفر کنند. (مجتبوی ۱۳۸۷)

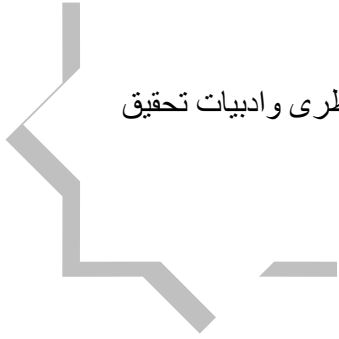
با توجه به موارد عنوان شده میتوان گفت که ظرفیتهای زیادی در زمینه صنعت اکوتوریسم در ایران وجود دارد و محققان می توانند با تحقیقات خود ضمن شناسایی این ظرفیتهای، سازمانهای ذیربط را به اهمیت برنامه ریزی در خصوص استفاده از این ظرفیتهای ترغیب نموده و بسترهای مناسب برای سرمایه گذاری بخش دولتی و خصوصی را مورد شناسایی قرار دهند. همچنین به علت انگشت شمار بودن تحقیقات در مقوله اکوتوریسم، سازمان میراث فرهنگی، سازمان تربیت بدنی و کمیته ملی المپیک در ابعاد مختلف می توانند از این تحقیقات استفاده نمایند.

سوالات تحقیق

۱. آیا اکوتوریسم می تواند صنعت اشتغال زا و ارز آور برای کشور باشد؟
۲. جایگاه و نقش اکوتوریسم در جذب توریسم ورزشی چیست؟
۳. موانع و راهکارهای جذب توریسم ورزشی چیست؟
۴. نقش و سهم هر یک از بخشهای دولتی و خصوصی در مقوله اکوتوریسم و جذب گردشگران ورزشی چیست؟
۵. دیدگاه مدیران ورزشی و گردشگری در مقوله رابطه اکوتوریسم و توریسم ورزشی چیست؟
۶. جنبه های منفی و مخرب توسعه صنعت اکوتوریسم چیست؟

فصل دوم

زیربنای نظری و ادبیات تحقیق